

Dwars in Berlijn

Over bouwen, buitenspel en
beeldhouwwerk

Dwars in Berlijn

Over bouwen, buitenspel en
beeldhouwwerk

Luuk Oost

Schrijver: Luuk Oost

Coverontwerp: Luuk Oost

ISBN: 9789402153941

© Luuk Oost

Opgedragen aan de 91 jarige A. Oost-Bijleveld te Groningen

1e druk 2016

Onkel Toms Hütte Bruno Taut

Prenzlauerberg

Inhoudsopgave

Dwars in Berlijn	9
Van Groot naar Klein Berlijn.....	11
Berliner Bauweise	16
52 jaar aan de Wörther Platz	23
De periferie als motor voor Berlijn.....	30
Nabokov en de Cicerostraße	35
Schuine dakenstrijd in Zehlendorf	41
Het Schwerbelastungskörper	49
Gehate voetbalploeg in Berlijn.....	54
Hoefijzer bracht geluk	61
Bouwen in Hobrecht Plan	71
Bibliografie	80

Dwars in Berlijn

De niet altijd succesvolle detective Bernie Gunther is mijn favoriete gids in Berlijn. Zijn onverschilligheid brengt hem geregeld diep in problemen, maar helpt hem er ook weer uit. Het is die onverschillige blik op de stad die mij aanspreekt. Van hem hoef je geen vrome verhalen over de stad te verwachten. Nee, hij komt snel en zonder illusies ter zake. En hij kent Berlijn als zijn broekzak.

Het is die directe en vaak ook dwarse blik op de stad die mij fascineert. De stad ietwat nors bezien. Je hoopt, om Wim Wenders te parafraseren, dat het leven zich in kleur afspeelt, maar het is realistischer om ervan uit te gaan dat het zich in zwart-wit voltrekt.

Even checken met de lezer. Bernie Gunther bestaat niet. Hij is de hoofdpersoon in de thrillers van Philip Kerr. En Kerr is de auteur die een ingewikkelde en bevredigende plot bedenkt maar ook feit en fictie in Berlijn moeiteloos met elkaar verbindt. En zo loop je door zijn verhalen in het Berlijn van de jaren dertig vorige eeuw en zoek je naar verbindingen met het heden.

Dat lukt lang niet altijd. Veel van Berlijn is door de geschiedenis weggeslagen. Aan deze geschiedenis zijn vaak indringende verhalen verbonden. En dat valt op. Berlijn is niet direct de mooiste stad van Europa. Het is wel een stad met littekens en onopgehelderde kwesties. Dat vraagt van de bezoeker aan de stad een zekere onverschilligheid. Een zekere mate van afstand tot het 'object' van onderzoek om zo tot betere diagnoses te komen.

Precies wat dit boek beoogt. Natuurlijk bezoeken veel mensen Berlijn vanwege de gebouwen, de stedenbouw, de restanten van de Muur en ga zo maar door. Dat levert een verantwoord beeld van Berlijn op. Daar valt prima mee te leven. Maar er is nog een andere benadering, een andere route door Berlijn mogelijk. De voetstappen van de verhalen